

ut homines malos eorum ope decipiat. 5. Quamvis negari nequeat vera miracula post aetatem apostolicam patrata fuisse sive ad confirmandos fideles, sive ad infideles potissimum convertendos, cum vera adsit probabilitas, imo *certitudo* quod ejusmodi signa patrata fuerint; vehementer tamen negandum est ea a nobis expendi debere cum in finem ut vera digroseatur Ecclesia: 6. Eo vel magis quod non appareat aliquid ex illis miraculis, quae sibi quandam fidem conciliare possint, patratum fuisse ad fidei vel disciplinae controversias dirimendas inter existentes communionem quae christianismum profitentur (1). Ergo.

Resp. N. A. Ad 1. prob. D. Id est, una esset ex praecipuis, C. unica N. Nec enim coartare cogimur divinum testimonium ad manifestationem sanctitatis vigentis in Ecclesia sua per sola miracula et reliqua charismata, cum plures ipsi via suppetant ad hoc praestandum; ultro tamen fatemur miracula unum esse ex praecipuis, quando praesertim donum ejusmodi ordinarium est ac perevne, ut paulo ante declaravimus. Hoc porro sensu, questio de miraculis, ut loquitur adversarius, non solum ingredi potest, sed vere ingreditur in notas vere Ecclesiae, cum juxta dicta Christus donum hoc in perpetuum Ecclesiae suae pollicitus fuerit, et nulla societas quae Christi non sit, tali dono fruatur.

Ad 2. N. Longa siquidem disquisitione opus non est, cum nulla secta contendat penes se donum miraculorum ordinarium ac jure perseverare. Quod si aliqua sint, quae sibi tribuant nonnulla miracula, haec ad summum, facta essent singularia, et quod caput est, omni historico fundamento destituta, et quorum futilitas brevi detecta est, uti opportuniore loco expendemus.

Ad 3. N. Solitarie spectata, Tr. una cum adjunctis quae miraculorum operationem comitantur N. Haud inficiamur absolute loquendo miracula minime necessaria esse ad sanctitatem, quandoquidem haec cum illis et sine illis consistere valeat, neque de hoc ulla movetur controversia. Verum contendimus non posse Deum cohonestare coetum aliquem, qui divinam sibi perperam arroget originem atque institutionem, multiplici et continuata miraculorum serie ceterorumque charismatum per longum seculorum tractum, nempe ab ortu illius usque in praesens, prouti contigisse in Ecclesia catholica paulo post ostendimus. Sub hoc respectu debet nota haec impugnari: qui aliam viam, diverticula quarit et elabi conatur.

Ad 4. D. Potest, C. solet N. Alioquin dubitare possemus utrum Moyses, prophetae, apostoli, ceterique sanctissimi viri quibus Deus usus est ad magna

(1) Ita fere Palmer op. cit. part. I. c. 6. pag. 141. seq. ubi plura congerit ad infirmandum argumentum quod deducitur ex miraculis quibus adstruitur Ecclesiae sanctitas. Quoniam vero quae hic obijciuntur partim superius disjicerimus cum ageremus de commercio inter animam et corpus, partim expendi commodius possint cum agemus de applicatione notarum ad Ecclesiam romanam, hic ea tantum attulimus quae presse magis ad praesentem generalem questionem spectant.

molienda, fuerint mali homines ac peccatores, atque adeo nos decipere etiam potuerint utpote daemoneis instrumenta. Haec absorta omnino sunt; atque ex eo quod Deus interdum, et extraordinaria prorsus ratione, malis hominibus usus fuerit, aut etiam permiserit justo iudicio suo, ut peccatores a daemone deciperentur, concludere ad ordinarium et consuetam suae providentiae ordinem paralogismus est; quem profecto intorquere in divinae revelationis notas increduli facile possent (1).

Ad 5. D. Directe, Tr. indirecte N. Quamvis daemus, quod tamen haud concedimus, miracula quae Deus post aetatem apostolicam per homines pios in Ecclesia operari dignatus est, directe ordinata esse ad confirmationem fidelium (2) atque ad infidelium conversionem, nemo tamen negaverit, indirecte saltem ea conferre ad patefaciendum gratum acceptumque Deo esse coetum illum in quo solo ordinarie sunt. Quare insuper jure possit ab adversariis, qui fiat, ut ejusmodi prodigia constanter ab hominibus tantum ad illum peculiarem coetum seu societatem spectantibus patrentur, minime vero ab aliis, nisi quia Deus aperte vult hominibus exhibere signum quo dignoscatur illam et non aliam esse societatem a se institutam?

Ad 6. Resp. I. Neg. Eadem nempe ratione qua olim Deus peringentia patravit miracula ad controversiam dirimendam de vera religione inter Israelitas et Judaeos (3), sic in novo foedere non destituit, cum opus fuit, eadem signa edere ad veram Ecclesiam suam a falsis quibusque sectis discernendam (4).

(1) Apposite FF. de Walemburch in controv. III. *de notis seu signis vere ecclesiae*, art. *Usus controversiae de notis* etc. § 18. ad similem difficultatem quae desumitur ex praedictione falsorum miraculorum, respondent: e Sicut per praedictionem falsorum miraculorum in veteri Testamento non tollitur vis et veritas miraculorum Christi, quae etiam a prophetis erant praedicta: ita per praedictionem falsorum miraculorum in novo Testamento, non tollitur vis et veritas miraculorum quae contingunt in Ecclesia Christi, juxta prophetiam Christi. Assignent nobis protestantes ecclesiam, in qua successivis temporibus contigerunt, et contingunt miracula. Hoc si non possunt, jam illorum cavillationes non tam erunt contra miracula Ecclesiae catholicae, quam contra prophetiam Christi, ut illam destruant. Haecenus illi. Nos vero addimus haec ipsa obijci ab incredulis adversus veritatem divinae revelationis, ut patet ex his quae in tract. *De vera relig.* disserimus p. I. c. 5. ab adversariis proinde etiam solvi debent. Accedit rarissima esse exempla in N. T. quod Deus vel per homines impios ediderit miracula, aut permiserit daemonei ut per prestigias homines deciperet malos: et si in N. T. excipias quod legitur de Caipha qui prophetauit, nullum prorsus exemplum occurrat de ejusmodi deceptione a Deo permessa. Licet vero Caiphas fuerit pessimus homo, disposuit tamen Deus, ut in eo quod ille pessima intentione protulerat, prophetia contineretur. Cf. Maldonatum in c. 11. Joan. v. 31.

(2) Nescio quomodo sibi cohareat adversarius dum contendit miracula fieri ad confirmationem fidelium, et nihilominus negat haec veram Ecclesiam patefacere seu manifestare. In qua enim fide confirmarentur christiani? Num in falsa? At hoc absque impietate dici nequit, perinde ac si Deus ederet miracula ad confirmandos christianos in fide falsa. Num in vera? Sed si ita est, ergo hoc ipso per miracula Deus veram illam ecclesiam esse ostendit in qua ejusmodi miracula eduntur.

(3) Cf. III. Reg. XVIII. 21. seqq.

(4) Plura identidem miracula edidit Deus eive antiquis sive recentioribus temporibus ad Ecclesiae suae veritatem confirmandam atque e sectis sive haereticis sive schismaticis discernendam. Cf. quae in confirmationem disciplinae

Resp. H. D. Quia ad controversiam sive fidei sive disciplinae dirimendam opus miraculis non est, C. secus N. Deus enim satis providit hominibus in ejusmodi controversiis per infallibile Ecclesiae magisterium, cui si fidem adhibere sectarii noluerint, neque prodigiis acquiescent, uti Christus ipse testatus est (Luc. XVI, 19), et experientia identidem ostendit. Deinde cum ex dictis miracula, quae in vera Ecclesia fieri consueverunt, saltem indirecte eam patefaciant, non est cur in eum finem alia edi miracula debeant.

DIFFICULTATES. Adversus notas catholicitatis et apostolicitatis.

I. Obj. Nequit catholicitas ut vera Ecclesiae nota assignari 1. quia nota talis esse debet ut ejus ope vera Ecclesia quovis tempore agnosci queat; porro in Ecclesiae primordiis nota haec Christi societati nondum aptari poterat; 2. quia interdum adeo coartari Ecclesia potest, ut iatra unicum provinciam, aut regnum contineatur; 3. quare nonnulli theologi catholici, quos inter Bellarminus, receperunt se ad adstruendam catholicitatem *successivam*, non autem permanentem, cui sententiae imprudenter aliqui protestantes subscripsere eo quod sibi favere ipsis videretur; sed si ita esset, in quoniam differret christianismus a judaismo? 4. Nunquam promisit Christus ejusmodi Ecclesiae suae per universum orbem diffusionem fore perpetuam. 5. Nondum verificaretur haec nota in ulla societate christiana, siquidem innumere adhuc gentes sunt inter quas Ecclesia necdum diffusa est, cum illis evangelium nondum sit annuntiatum. 6. Nulla denique peculiaris communio christiana seorsum sumpta ubique terrarum propagata est, adeoque nulli competeret haec nota. Ergo.

Resp. N. A. Ad 1. prob. D. Nondum Ecclesia in suis primordiis materiali, ut ita dicam, diffusionem leuatur; ita ut sub hoc respectu aptari non posset haec nota, Tr. vel, C. nondum natura sua erat catholica et ad illam diffusionem ordinata, N. Catholicitas, uti ostendimus, natura sua profuit ex unitate Ecclesiae, adeoque proprietas ipsi intrinseca est; propterea et nota haec ipsi perpetuo adhaerere debet. Quod si ab initio rei christianae nondum Ecclesia ubique erat diffusa, cum ex Christi institutione ordinata esset ad hanc universalem diffusionem quam etiam ipse futuram praedixit, jure merito dici poterat, et natura sua erat catholica. Addo neque necessariam tunc temporis fuisse hanc notam, prout signum exterrum est ad veram discernendam Ecclesiam, cum nullae adhuc sectae prodissent cum quibus comparari posset. Cito vero ubique locorum diffusa est, ut vidimus ex apostolo Paulo, et tunc exortis sectis illico ex hac nota deprehendebatur vera Ecclesia.

Ecclesiae catholicae adversus sectam novatianorum refert ex Dionysio Alex. Eusebius *E. D.* lib. VI. c. 44. item quae per s. Basilium M. adversus sectam arianorum refert Garnerius in *ejus vita*, opp. tom. III. p. 105. seqq; et quae in *vita s. Joannis Damasceni* adversus sectam iconomachorum referuntur apud P. Le-Quien tom. I. pag. 11. seqq; ut alia pene innumera praeterea adversus alias sectas, quae studiosos historiae ecclesiasticae minime latent: haec specimen gratia nobis attulisse sufficiat ad falsitatis arguendam adversarii assertionem.

FERRONE. II.

Ad 2. Vel N. vel D. Ita ut per communicationem cum eadem Ecclesia quae ubique locorum olim disseminata fuit, semper catholica maneat, Tr. secus N. Responsio ex mox dicendis patebit.

Ad 3. D. Id est, nonnulli theologi catholici docuerunt non semper necessariam esse diffusionem universalem simultaneam C. docuerunt in sensu exclusivo posse esse successivam N. Etenim Bellarminus unice contendit cum Driedone, aliisque paucis, necesse non esse ad Ecclesiam catholicam constituendam, ut uno eodemque tempore *innoscescat* in omnibus provinciis et in omnibus fructificet; prout statuerat cum s. Augustino (1), sed sufficere si successive fiat, ita tamen, ut in hypothesis quod Ecclesia ad unam coartaretur provinciam, manifeste constet eam communicare cum eadem Ecclesia, quae alia aetate per universum terrarum orbem fuerit diffusa. Quidquid porro sit de singulari hac sententia, quam non cogimur amplecti aut adstruere, quaeque hypothetica potius est quam absoluta, patet eam nullo modo favere sectis quibuscumque, quae ostendere nunquam potuerunt communicationem cum Ecclesia quae totum aliquando orbem occupaverit, multo verominus confundi Ecclesiam cum synagoga, quae ad unum tempus et ad unum locum ordinata erat, secus ac postulet institutio et natura Ecclesiae Christi, ut in objecto loco accurate expendit Bellarminus (2).

Ad 4. D. Expresse, Tr. aequivalenter, N. Hinc pariter aptari potest responsio, quam simili difficultati superius dedimus cum obijceretur nuspian Christum promississe nullam unquam fore in Ecclesia sua divisionem aut interruptionem in unitate. Nam haec ipso quod Christus pollicitus fuerit Ecclesiam suam fore perpetuam, pollicitus est talem futuram cum proprietatibus suis omnibus essentialibus, unitatis

(1) Epist. XCIX. ad Hesyrium *de fine mundi*, al. LXXX. c. 42. n. 46. seqq.

(2) Lib. IV. *De notis ecclesiae*, c. 7. ubi quatuor circa notam catholicitatis observat, ac I. ut Ecclesia sit catholica requiri ut non excludat ulla tempora, loca, vel hominum genera, in quo distinguitur a synagoga, quae erat ecclesia particularis, non catholica, utpote alligata tempori, nempe usque ad adventum Christi, item uni loco, et uni familiae, seu filii Jacob; 2. non requiri ut sit in omnibus locis totius mundi, sed tantum ut *innoscescat omnibus provinciis et in omnibus fructificet*, ita ut in omnibus provinciis aliqui sint de Ecclesia; 3. non requiri ut hoc fiat simul, ita ut uno tempore in omnibus provinciis necessario esse oporteat aliquos fideles. Satis enim est, si fiat *successive*. Ex quo id sequitur, inquit, quod si sola una provincia retineat veram fidem, adhuc vere et proprie diceretur Ecclesia catholica, dummodo clare ostenderetur, eam esse unam et eandem cum illa, quae fuit aliquo tempore, vel diversis in toto mundo, quemadmodum nunc qualibet diocesis dicitur catholica, quae est continuata cum aliis quae faciunt Ecclesiam catholicam; denique, quod etsi Ecclesia non necessario debuit simul esse in omnibus locis, tamen hoc tempore debet necessario vel esse, vel fuisse in majori parte orbis terrae. Hac ratione exposita mens Bellarmini nihil habet quod repugnet. Attamen Palmer perstringit tertiam observationem Bellarmini, quasi vero ex ea sequeretur universalitatem debere esse successivam, ita ut ex una in alteram provinciam migrare deberet Ecclesia semper coartata ad unam provinciam ad instar judaismi. Hanc porro non esse Bellarmini mentem ex his quae adduximus, manifestum est. Nec alia mens Driedoni fuit, cujus sententiam Bellarminus suam fecit, aut Cano, ut patet ex his quae elegantius disputat lib. IV. c. 6. in solutione decimi tertii argumenti. Quorum omnium ratio petitur ex identitate Ecclesiae quovis tempore et quovis loco.

(Vingt-cinq.)

nempe, sanctitatis, catholicitatis, et apostolicitatis. ac propterea cum notis quæ exinde profluunt et efflorescunt. Sane de ejus regno, quod est Ecclesia, scriptum est: « Regnum ejus regnum omnium seculorum » (Ps. CXLIV, 15. Dan. VII, 18), et « Regni ejus non erit finis » (Luc. I, 33).

Ad 5. N. Etenim jam a tempore apostolorum verificata fuerat, testante Paulo, et adhuc verificatur, et verificabitur usque ad consummationem seculi juxta Christi vaticinium: « Et prædicabitur hoc evangelium regni in universo orbe, in testimonium gentibus, et tunc veniet consummatio » (Math. XXIV, 14). Igitur donec consummatio veniat, prædicatio evangelii in universo terrarum orbe perpetuum erit testimonium, seu signum aut nota vera Ecclesie. Quod vero jam inde ab ætate apostolica hæc nota verificata fuerit testatur Paulus dicens: « Prædicatum est (evangelium) in universa creatura, quæ sub celo est. » Hoc porro prædicationis opus inceptum ab apostolis jugiter per Ecclesiam continuatum est ad hæc usque tempora, et continuabitur usque ad secundum Christi adventum (1).

Ad 6. D. Physice ac mathematicæ, C. moraliter N. Nemo autem est qui contenderit Ecclesie diffusionem debere physicam esse, quod plane adversaretur Pauli expositioni, innumerisque aliis Scripturarum locis (2). Moraliter vero Ecclesiam catholicam ubique terrarum semper fuisse et esse diffusam ad discrimen sectarum, paulo post ostendemus.

II. Obj. 1. Cum apostolicitas in successione doctrinæ, non autem in successione personarum proprie consistat, jure inferitur nihil ex illa extendi posse quod uni potius quam alteri societati christianæ faueat. 2. Nulla est secta quæ non jactet se habere doctrinam apostolicam; 3. imo nulla est quæ ideo exorta non sit ut corruptionem hominum vitio, tractu temporis inductam in doctrinam apostolicam convellet, ac propterea ut doctrinam ad primævam puritatem, ad verbum scilicet Dei sincere ab apostolis prædicatum revocaret. 4. Quod si quis contendat etiam in successione personarum apostolicitatis notam sitam esse, meminisse is debet haud paucas societates hanc præ se ferre successionem in episcopis suis, cujusmodi sunt, præter romanam, nestoriana, eutychniana, græca, russica, etc. quas tamen omnes veram esse Christi Ecclesiam nemo certo affirmabit. Ergo.

Resp. Ad 1. D. Apostolicitas consistit in successione doctrinæ per successionem personarum, C. in sola successione doctrinæ N. Hoc ipso enim quod juxta adversarios apostolicitas consistit in successione doctrinæ, seu potius in doctrinæ identitate, consistere eandem constat in successione personarum. Intelligi quippe nequit quomodo eadem propagari possit doctrina quin eodem tempore sibi invicem succedant qui eandem doctrinam propagant: nam

(1) Cf. FF. de Walemburch tom. II. De eccles. part. III. contr. III. par. post. § 28. seqq.

(2) Rom. X. 16. Coloss. I. 3. I. Tim. III. 13. Ps. LXXI. 8. etc. Cf. s. Augustinum epist. cit. CXIX. ad Hesychianum. 12. n. 46. seqq.

« Fides ex auditu... quomodo autem audient sine prædicante » (Rom. X, 14)? Unica igitur et vera ratio cognoscendi utrum eadem vigeat doctrina quæ semel ab apostolis tradita est, successio est eorum qui sine interruptione ab apostolis ad nos usque perseverant; cum vero ejusmodi successio non nisi in vera Christi Ecclesia reperitur, patet hanc notam nulli prorsus societati quæ Christi non sit favere posse.

Ad 2. D. Nulla est secta quæ eam se habere non jactet, C. quæ vere habeat quod jactat se habere, N. Nam cum ex modo dictis ostendi nequeat absque personarum legitima successione identitas doctrinæ cum ea quam apostoli prædicarunt, hæc vero careant sectæ prorsus omnes sive hæreticæ sive schismaticæ, jure inferitur nunquam illas ostendere posse eam possidere doctrinam quæ apostolica sit.

Ad 3. D. Id est nulla est secta quæ hoc pallio contegere nisa non sit propriam perduellionem adversus legitimum veræ Ecclesie magisterium, C. quæ ipsa id fecerit N. Eodem pallio usi sunt antiqui doctores cerinthiani ac gnostici quo suam tegeant perduellionem adversus magisterium apostolorum, ut scilicet eorum doctrinam revocarent ad puriorem Christi doctrinam perperam ab apostolis rudibus intellectam (1). Cum præterea sectæ contradictoriæ doceant, licet ad unam omnes eodem prætextu usæ fuerint, argumento est ineluctabili, eas non revocasse Ecclesiam ad primævam apostolorum doctrinam, sed incredibilem audacia sibi munus arrogasse docendi matrem suam, perinde ac si ab ipsa eui soli docendi munus Christus demandavit, perverse instituti essent (2).

Ad 4. D. Haud paucæ societates christianæ hanc præ se ferunt successionem materialem, Tr. vel C. formalem N. Jam superius declaravimus quidnam intersit inter utramque successionem; quamvis propterea nonnullæ societates, quæ hierarchicum regimen servaverunt, materialem episcoporum successionem aliqua ratione præ se ferant, cum tamen nulla habeat successionem formalem, præter romanam, ut inferius ostendemus, patet eas non potiori jure dici posse apostolicas, quo se potuerint vocare ecclesiam judaicam schismaticæ tribus israeliticæ, eo quod sacerdotes a Jeroboam vitulis aureis præfecti originem traxerint ex levitico genere (3).

PROPOSITIO II. — *Recensita veræ Ecclesie notæ soli*

(1) Ita testatur s. Irenæus lib. III. n. 12. scribens de hæreticis: « Putaverunt semetipsos plus invenisse, quam apostoli... et apostolos quidem adhuc quæ sunt Judæorum sentientes, annuntiasse evangelium, se autem sinceriores et prudentiores apostolis esse. » Eandem impietatem renovasse ex protestantibus rationalistis ostendimus in tract. De vera religione, p. 2.

(2) Optime idem s. Martyr lib. I. ex contradictoriis hæreticorum doctrinis, atque ex Ecclesie catholice, in eadem tradenda, firmitate et constantia colligebat eos agi spiritibus erroris, hanc autem a Deo esse edoctam: sic enim disserit c. 9. n. 5. « Bene habere putavimus ostendere primo, in quibus ipsi patres hujus fabule (hæreticorum) discrepant adversus se invicem, quasi qui sint ex variis spiritibus erroris. Et ex hoc enim diligenter cognoscere est, et ex ostensione, eam firmam, quæ ab Ecclesia prædicatur, veritatem, et ab his, quod fingitur, falsitatem. » Quod deinde prosequitur ibid. c. 10.

(3) Cf. Massuetum adversus Grabium diss. III. Irenæus art. 4. n. 41. nec non card. Du Perron. loc. cit.

romana Ecclesie et competunt et competere possunt, quæ proinde ex eisdem sola vera esse Ecclesia Christi dignoscitur.

Propositio, ut patet ex ejus enuntiatione, duas complectitur partes, alteram positivam, qua Ecclesie romanæ adscribuntur et vindicantur quatuor recentissimæ notæ; alteram negativam qua communionibus omnibus seu societatibus quibuscumque ab Ecclesia romana divisis ac separatis, quæque christiano nomine censentur, eadem notæ prorsus ablegantur. Secusum proinde unaquæque pars assertæ thesis evincenda est.

Ad technas autem omnes præoccupandas adnotamus 1. hic nomine Ecclesie romanæ minime nos significare particularem ecclesiam quam romanus pontifex immediate ac per se regit atque administrat (1), sed ecclesiam universam quæ cum romana communicant; 2. ideo nos eas vocasse Ecclesiam romanam, non autem catholicam, tum ne assumere videremur quod est in questione; tum ne relinqueremus effugium adversariis, qui quamvis abhorreant ab Ecclesia catholica, eamque oppugnent, affectant nihilominus cætus suos peculiare Ecclesiam catholicam denominare (2); tum denique ut excluderemus Ecclesie catholice notionem, quam non ita pridem nonnulli invexerunt, perinde ac si ipsa esset collectio plurium sectarum, quæ sibi invicem adversantur, dummodo regimen hierarchicum servent (3).

Quibus ita compositis sic inceptum iter insistimus. *Unitas, sanctitas, catholicitas et apostolicitas Ecclesie romanæ.*

Ac primo quidem unitatem romanæ Ecclesie competere evincitur ex notione quam hujus notæ exhibuimus, quæque nimirum exurgit ex unitate fidei et communionis una cum medio ad utramque producendam et conservandam idoneo, quod aliud neque est neque esse potest nisi principium auctoritatis. Porro Ecclesie romanæ constitutio principio auctoritatis et quidem infallibilis in docendo, et supremæ in regendo (quas dotes paulo post ei vindicabimus), innititur. Quo fit ut omnia et singula membra ejusdem Ecclesie teneantur ejus solemnibus definitionibus non so-

(1) Hunc sensum interdum adversarii adferunt Ecclesie romanæ; sic confessio Helvetica post art. 17. pag. 51. in qua legitur: « Nec romanensem approbamus clerum, qui solam prope romanam ecclesiam venditant pro catholica. » Qui talia effutunt, andabaturum more pugnant, et aereum verberant.

(2) Ita passim se vocat ecclesia anglicana; multo vero magis ecclesia russica aliæque non paucæ.

(3) Tale est systema doctorum Oxoniensium, præsertim vero Palmer, qui ex præfatio principio, quod paulo ante discussimus, dari posse unitatem Ecclesie, quamvis hæc patiatur interruptionem in exteriori communiione, inferit part. 4. cap. 9. seqq. ecclesias orientales, nempe græco-schismaticas, et ecclesias britannicas concurrere una cum ecclesiis obedientiæ romanæ, ut ipse loquitur, ad constituendam Ecclesiam catholicam, cujus romana veluti pars collateralis sit. Quoad ecclesias lutheranas et reformatas, generali saltem quodam sensu, etiam ad ecclesiam pertinentem contendit, eo quod voluntarie minime se ab Ecclesia catholica separaverint, sed ab ecclesia romana expulsa sint. Hæc omnia inferius ostendemus. Interim patet quantum vigeat penes adversarios idearum, ut ita dicam, confusio, et quanto in pretio habeatur Ecclesia catholica a qua, licet divise sint eorum sectæ et damnentur veluti hæreticæ aut schismaticæ, nomen tamen et communionem cum ipsa affectant. Tanta est vis veritatis!

lum corde, sed et mente se subjicere, si velint in eadem permanere; sit ut membra ejus singula ita debeant et cum capite ejus visibili, romano pontifice, et secum invicem communicare, ac pastoribus suis sub romano pontifice obtemperare et subjici, ut tanquam ethnici et publicani habeantur quicumque sub quovis prætextu superioribus suis respectivis romano præsertim Pontifici ejusmodi subjectionem detendant. Omnimoda proinde ex ipsa Ecclesie romanæ constitutione profluit unitas, seu unum ovile, unus grex, unum regnum, una domus, unus spiritus, unum corpus, una fides, unus pastor, unum caput, unum fundamentum, cujusmodi nempe vidimus a Christo suam fuisse Ecclesiam institutam. Vi propterea hujus constitutionis Ecclesia romana hanc omnimodam unitatem servavit sive fidei, expellendo quovis tempore novatores in sensu suo pervicaces; sive communionis, rejiciendo veluti schismaticos quoscumque, qui debitam ei subjectionem denegant. Tota historia ecclesiastica hujusce Ecclesie romanæ agendi rationis testis est locupletissima.

Cum vero ex dictis in nota unitatis ceteræ includantur aut ex ea sumpsit natura dimanent, pronum est inferre una cum illa posteriores notas Ecclesie romanæ pariter competere. Sane cum nota sanctitatis prout exterior et visibilis est, tui ejus natura postulat, pateat non modo exercitio omnium virtutum etiam in summo gradu, quatenus complectitur etiam consilia evangelica (1), verum etiam affluentia charismatum, præsertim miraculorum, quam Christus in perpetuum Ecclesie suæ promissit, atque miraculorum in gentium conversione qua idem Christus eam præditam voluit, si hæc omnia in Ecclesia romana semper reperta sunt ac reperiuntur, jure concluditur eam hac nota fulgere. Jam vero quovis tempore homines sanctitate eximia conspicuos eosdemque pene innumeros in illa floruisse, ille solus ignorat qui ejus fastos minime perlustraverit (2): item con-

(1) Merito s. Franciscus Salesius postquam pluribus ostendit Christum evangelica consilia dedisse Ecclesie suæ, concludit, illam esse veram Ecclesiam, quæ quovis tempore ea executioni mandavit; sed lubet ejus verba juxta versionem italicam hic describere: « Egli, (Christus), inquit, li ha praticati, e li ha fatti praticare alla primitiva sua chiesa; tutti sono scritti, e registrati; e la vita istessa del Salvatore altro non è che un'istruzione per i suoi fedeli; dunque la chiesa ne debbe fare il proprio profitto, ed uno degli esercizi della cristiana religione è di praticare questa povertà, quest'ubidienza, e questo annunziamento di se medesimo. E di fatto, la chiesa ha sempre frequentati tali esercizi in ogni suo stato, dunque son tutti propri di lei: altrimenti a che utile tante esortazioni, se non dovessero essere praticate? D'onde ne segue, che nella vera chiesa, debba risplendere la vera perfezione nella vita cristiana. » Collezione completa di tutte le opere di s. Francesco di Sales. Brescia. 1850. tom. VII. disc. XIV. pag. 191. cf. etiam disc. VIII. seqq. in quibus sanctus et doctus præsul qui tot tum voce tum scriptis de protestantium erroribus triumphos reportavit, evoluit singillatim argumenta, quæ nos vix innumis brevitas gratia.

(2) Satis est ad hoc sibi persuadendum ut quis immensam evolvat Bollandianorum collectionem. cf. etiam Cocceum in Thesuro catholico. Colon. 1600. tom. I. lib. VIII. De signis ecclesie, art. XI. Vita morumque sanctissimam esse certum Ecclesie signum, ubi exhibet catalogum illustrium Ecclesie sanctorum ab origine mundi usque ad an. 1580. Christi; pag. 1099. seqq. Hic autem catalogus facile produci posset usque ad ætatem nostram; siquidem nullum effluit seculum in quo passim solemnè servorum Dei beatificationes, ac Beatorum canonizationes in quarum singulis